

Peter Snijders, burgemeester De Wolden

‘De inwoners waren opgelucht omdat er duidelijkheid leek te zijn in de moordzaak die Ruinen zo lang had beziggehouden.’

In het voorjaar van 2010 kwam het onderzoek naar de moord op Andrea Luten opeens in een stroomversnelling. Het stoffelijk overschot van het 15-jarige meisje was in mei 1993 gevonden langs het fietspad tussen Ruinen en haar school in Hoogeveen. Nadat het onderzoek jarenlang muurvast zat, kwam de doorbraak in mei 2010 toen een DNA-match naar een inwoner uit Hoogeveen leidde. In dezelfde periode waren er ook nieuwe ontwikkelingen in de geruchtmakende vermissingszaak van Willeke Dost uit Koekange. Bij haar toenmalige woning werd opnieuw forensisch onderzoek gedaan, in de hoop een oplossing te forceren in deze *cold case* uit januari 1992. Het NGB sprak met Peter Snijders, burgemeester van De Wolden, de Drentse gemeente die onder meer bestaat uit de kernen Ruinen en Koekange, over de impact van beide zaken.

Snijders begint in 2007 als burgemeester in De Wolden. Vanaf het eerste moment merkt hij dat in gesprekken met dorpsgenoten de beide zaken nooit in de vergetelheid zijn geraakt. Door de politie wordt hij al snel op de hoogte gebracht van de stand van zaken in de twee onderzoeksdossiers. ‘De moordzaak van Andrea Luten was de enige onopgeloste moordzaak in Drenthe. Het hield het korps bezig. Na veertien jaar had men de hoop nog steeds niet opgegeven dat het ooit tot een oplossing zou komen. Bij Willeke Dost was officieel sprake van een vermissing, maar de politie kreeg de laatste jaren steeds sterkere vermoedens dat er meer aan de hand zou kunnen zijn. Beide zaken kwamen met regelmaat terug in de overleggen die ik van tijd tot tijd met de districtschef en de officier van Justitie had. Eind 2009 besloot de politie om de zaak Willeke Dost nog een keer grondig tegen het licht te houden. Daar gaat uiteraard politiecapaciteit in zitten dus daar heb je het dan met elkaar over. De politie wilde opnieuw de zaak tegen het licht houden omdat er te veel open eindjes waren. Dingen die niet klopten of niet logisch leken.’

Doorbraak

Snijders bespreekt met de politie dat hij op de hoogte wil worden gehouden van ontwikkelingen in de beide dossiers. ‘Ik wilde er op tijd bij betrokken worden, omdat ik dan in staat zou zijn om mijn rol naar de gemeenschap te vervullen. Terwijl de politie druk bezig was met de zaak Willeke Dost kwam opeens het nieuws dat in de zaak Andrea Luten een doorbraak was gekomen. Een man uit Hoogeveen was bij de politie in beeld gekomen door zijn DNA-profiel. Hij had DNA moeten afstaan nadat hij zich in het najaar van 2009 schuldig had gemaakt aan huiselijk geweld. In de databank, waarin de DNA-gegevens van verdachten en veroordeelden worden opgeslagen, was vervolgens een *hit* gekomen. Voor alle betrokkenen was het een enorme verrassing, omdat de man daarvoor nog nooit in beeld was geweest.’

De burgemeester wordt bijgepraat door politie en de hoofdofficier van Justitie van het arrondissement Drenthe, Monte van Capelle. ‘De informatie die ik kreeg was summier, omdat Justitie op het moment dat ik de hoofdofficier sprak de verdachte nog aan het observeren was. Ik wist weinig meer dan dat het om een ondernemer uit Hoogeveen ging. Dat was desondanks belangrijke informatie voor mij, omdat het voor het scenario veel had uitgemaakt als de potentiële dader uit Ruinen zou zijn gekomen. Maar al met al blijft het een vreemde gewaarwording. Je wilt je

voorbereiden op iets dat ongetwijfeld een grote impact op het dorp zal hebben, maar je hebt te weinig informatie om iets te kunnen doen. De informatie die je wel hebt, kun je op dat moment nog niet delen omdat het te gevoelig is. Het gaf een bijzonder soort spanning. Pas nadat op maandagochtend het telefoontje kwam dat hij vlak daarvoor op zijn werk was opgepakt viel de spanning weg en kon ik iedereen intern inlichten.'

Schoolroute

Van meet af aan realiseren Snijders en zijn medewerkers zich dat het groot nieuws is. 'We hebben een inschatting gemaakt hoe het nieuws in het dorp zou landen. Enkele jaren geleden is in Ruinen een andere verdachte voor de moord op Andrea Luten opgepakt. Hij werd later vrijgelaten, maar was daarmee al veroordeeld door een deel van het dorp. Een ander deel van het dorp had zoiets van 'het kan de dader zijn, maar we moeten het eerst nog maar eens zien'. Nu was er een DNA-match, wat doorgaans toch wordt gezien als een sterk bewijsmiddel. Dat bleek later ook toen wij een bewonersbijeenkomst hielden om het dorp verder te informeren over de aanhouding. Het gevoel dat dit de dader moest zijn werd breed gedragen. Men was opgelucht omdat er duidelijkheid leek te zijn in een moordzaak die Ruinen zo lang had beziggehouden.'

Want in de gesprekken met de samenleving was het Snijders al eerder duidelijk geworden dat de moordzaak een grote impact had gehad. 'De familie Luten heeft lange tijd een café in het dorp gehad. Ze stonden middenin de lokale samenleving, totdat ze vorig jaar besloten om naar het buitenland te vertrekken. Wat ook meespeelde is het feit dat Andrea langs de fietsroute naar de middelbare scholen in Hoogeveen was vermoord. Alle schoolkinderen fietsen dagelijks langs die plek. Ouders hielden altijd in hun achterhoofd wat er destijds is gebeurd.'

Persbijeenkomst

In overleg met het OM en de politie wordt besloten om 's middags om 13 uur in Assen een persconferentie te houden. Naast burgemeester Snijders zijn daarbij ook de hoofdofficier en de districtchef politie ZuidWest-Drenthe Gerda Dijkman aanwezig. De ochtend wordt benut voor het opstellen van een persverklaring die om 11 uur uitgaat. 'In de verklaring lag het zwaartepunt bij justitie, die bekend maakte dat er een DNA-match in de moordzaak was. Met daarbij het feit dat het uitzonderlijk was dat achttien jaar geleden nog een haar was veiliggesteld waaruit DNA kon worden gehaald. Mijn deel van het verhaal richtte zich vooral op de zorg voor de gemeenschap en de impact die het nieuws op de inwoners van Ruinen zou hebben.'

De persverklaring biedt tevens houvast voor de persconferentie. 'Om half elf waren de uitnodigingen uitgegaan voor de persconferentie van 13 uur in Assen. Met name bij journalisten die uit de Randstad moesten komen leidde dit tot wrevel. Peter R. de Vries, die veel aandacht aan de zaak heeft besteed, belde met de politiewoordvoerder om te eisen dat we pas zouden beginnen wanneer hij in Assen was. Dat stelde ons wel voor een dilemma. We erkennen dat hij veel voor de politie heeft betekend. Hij had zich al die jaren vastgebeten in het dossier. Maar andere journalisten waren wel in staat op tijd aanwezig te zijn. Dat gaf voor ons de doorslag, zodat we iets na 1 uur toch zijn begonnen met de gezamenlijke persconferentie.'

Inwonersbijeenkomst

Snijders besluit In overleg met de districtchef politie ZuidWest-Drenthe en zijn communicatieadviseur Harmieke Paters om 's avonds een bijeenkomst voor inwoners van Ruinen te houden. 'Voorafgaand

aan die bijeenkomst heb ik de ouders van Andrea gebeld. Dat was een gesprek waarin ik mij besepte wat het betekent om burgemeester te zijn. Want je vertolkt niet alleen je eigen emoties, maar vertegenwoordigt een hele gemeenschap. Heel Ruinen leefde met de familie mee en besepte dat deze nieuwe wending naast opluchting ook emoties van nieuw verdriet met zich mee zou brengen. Ik heb door de jaren heen weinig contact met de ouders gehad, in tegenstelling tot mijn voorganger. Toen ik in De Wolden startte heb ik hen gezegd dat ze altijd een beroep op mij konden doen. Maar ik realiseerde mij dat ik de voorgeschiedenis niet had meegemaakt en daardoor ook een andere band met hen had dan mijn voorganger. Ik heb in het telefoongesprek ook laten weten dat ik van plan was om het dorp bij te praten. Ze vonden dat een goed initiatief. 's Avonds kwamen er dertig mensen bijeen, die we hebben geïnformeerd. We konden op dat moment nog niet veel details geven, maar vertelden wat wij wisten. Zo kon de onderzoeksleider bevestigen dat de vermoedelijke dader niet uit Ruinen kwam en daar in het verleden ook nooit had gewoond. Dat gaf een enorme opluchting in de zaal.'

Na de eerste dag ebt het nieuws snel weg. 'Bij ons lag het accent vooral op de eerste dag. Later kwam in het nieuws dat de verdachte een bekentenis had afgelegd. Daar zijn wij verder vanuit de gemeente niet op ingegaan, omdat het vooral iets voor de politie was. Onze rol was uitgespeeld. Wij hadden verteld wat wij als gemeente te zeggen hadden', aldus Snijders.

Forensisch onderzoek woning Willeke Dost

Nadat de rust in De Wolden na de onthulling in de zaak Andrea Luten terugkeert, staat de gemeente enkele weken later opnieuw in het middelpunt van de belangstelling. 'Het eerder gestarte onderzoek naar Willeke Dost liep al die tijd gewoon door. De politie was in een afrondende fase van het eigen onderzoek en besloot om toch opnieuw tot een onderzoek in de woning van Willeke Dost over te gaan. Daar woonde op dit moment nog haar toenmalige pleegmoeder. De zoon die op het moment van de verdwijning nog thuiswoonde, was naar Arnhem verhuisd. De politie vermoedde dat het lichaam van Willeke Dost zich op het perceel zou bevinden. Er waren te veel tegenstrijdigheden in het onderzoek die de verdwijning konden verklaren. In de aanloop naar een forensisch onderzoek in en rond de woning is ter sprake gekomen dat de politie gebruik wilde maken van een noodverordening, zodat de forensisch onderzoekers ongestoord hun werk konden doen. Het zou de eerste noodverordening uit mijn carrière worden. Omwonenden kregen toegang tot het gebied, maar verder was de omgeving van de boerderij hermetisch afgesloten. Op landweggetjes stonden politieagenten te posten. Waarbij je je moet realiseren dat het een wissel trekt op de capaciteit, omdat we op het platteland toch al niet ruim in de politiebezetting zitten. Nadat de politie was gestart met het onderzoek rond de boerderij in Koekange ben ik met de teamchef bij de omwonenden langsgegaan om te vragen hoe zij het ervoeren. Het bleek dat ze al door journalisten waren gepolst die hen geld boden om vanaf de zolderkamer foto's te mogen nemen van het perceel. Maar voor 200 euro liet men zich niet omkopen. De regionale omroep heeft een vliegtuigje gehuurd en is over het gebied gevlogen. Daar konden wij niets tegen beginnen. Op een vraag daarover heb ik het teleurstellend genoemd dat de omroep dat nodig vond. Op de noodverordening hadden omwonenden weinig tot geen kritiek. Men vond het lastig maar als het zou helpen om de zaak tot een goed einde te brengen begreep men de noodzaak. Daarbij moet je je ook realiseren dat daar elk jaar weer een andere paragnost in de grond staat te prikken die steeds met nieuwe suggesties komt. Daar werden omwonenden ook moedeloos van.'

Volgens Snijders was de vermissing van Willeke Dost in emotionele zin een bijzondere situatie. ‘De grote schrik is destijds al geweest. Tegelijkertijd zijn er nog altijd veel mensen die Willeke Dost persoonlijk hebben gekend. Toen we met een bewonersbijeenkomst het dorp informeerden over wat er gaande was, stelde ik mijzelf nog de vraag of dat niet wat overdreven was. Maar als je ziet wat zo’n onderzoek weer oprakelt bij oud-klasgenoten en omwonenden is het wel goed geweest om het dorp nog een keer nadrukkelijk te informeren.’

Uiteindelijk worden rond de boerderij geen menselijke resten gevonden. ‘De politie heeft de zaak niet gesloten. Op verschillende locaties, die zijn getraceerd met behulp van getuigenverklaringen, is verder gezocht. De 66-jarige pleegmoeder en de 38-jarige pleegbroer van het meisje worden op dit moment nog steeds verdacht van betrokkenheid bij haar verdwijning. Wel zijn zij vrijgelaten. Volgens het OM is er niet genoeg bewijs om hen vast te houden. Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen en wachten af of de politie in de nabije toekomst de zaak toch nog weet op te lossen. Tegen die tijd zullen we opnieuw bekijken welke emoties het in Koekange oproept en of het nodig is om daar vanuit de gemeente opnieuw een rol in te spelen.’

Wouter Jong/NGB